

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	17
PRZEDMOWA DO WYDANIA DRUGIEGO	23
WSTĘP	25

ROZDZIAŁ I.

ZARYS HISTORII UNIwersYTETU JANA KAZIMIERZA (PERSPEKTYWA USTROJOWA I OGÓLNOUNIwersYTECKA) – ADAM REDZIK.....	43
--	----

CZĘŚĆ 1. AB OVO AD MAŁA	45
-------------------------------	----

1. Zanim powstała szkoła jezuicka. Początki szkolnictwa we Lwowie	45
2. Jezuicki ośrodek naukowy we Lwowie do 1661 r.	48
2.1. Nowoczesne szkolnictwo jezuickie	48
2.2. Sprowadzenie jezuitów do Lwowa	50
2.3. Kolegium jezuickie we Lwowie i starania o przekształcenie go w Akademię	53
3. Akademia Lwowska Towarzystwa Jezusowego (1661–1773)	59
3.1. Dyplom króla Jana Kazimierza z 20 stycznia 1661 r.	59
3.2. Walka o prawa akademickie. Pogrom lwowski 1664 r.	64
3.3. Pijarzy we Lwowie i jezuickie <i>Collegium Nobilium</i>	68
3.4. Potwierdzenie dyplomu z 1661 r. przez króla Augusta III 18 kwietnia 1758 r. oraz bulla Klemensa XIII i walka o utrzymanie statusu Akademii	70
3.5. Niektórzy znani profesorowie i uczniowie Kolegium/Akademii we Lwowie	78
4. Uniwersytet Józefiński (1784–1805)	82
4.1. Uwagi o kondycji nauczania na przełomie XVIII i XIX w.	82
4.2. Zanim powstał uniwersytet: <i>Collegium Nobilium (Theresianum)</i> – „corpora szkół wyższych”	83
4.3. Akt fundacyjny cesarza Józefa II i uroczysta inauguracja Uniwersytetu	84

4.4. Funkcjonowanie Uniwersytetu Józefińskiego	88
5. <i>Studium Ruthenum</i> (1787–1804)	91
6. Liceum Lwowskie – szkoła „półwyższa” (1805–1817)	96
6.1. Ogólna charakterystyka	96
6.2. „Liceum/Uniwersytet” w okresie zajęcia Lwowa przez wojska Księstwa Warszawskiego: maj–czerwiec 1809 r.	97
7. C.K. Uniwersytet cesarza Franciszka I w okresie przedautonomicznym 1817–1861	99
7.1. Kolejny akt fundacyjny, inauguracja i pierwsze lata	99
7.2. Uniwersytet Lwowski a Powstanie Listopadowe	102
7.3. Przed Wiosną Ludów. Kadra nauczająca. Konspiracja niepodległościowa	106
7.4. Uniwersytet i Wiosna Ludów 1848	109
7.5. Nowa siedziba	113
7.6. Zmiany w uniwersyteckich regulacjach prawnych. Ponowna germanizacja uniwersytetu. Katedry Języka i Kultury Polskiej i Roskiej	116
7.7. Uniwersytet Lwowski a Powstanie Styczniowe. Ku autonomii	119
8. C.K. Uniwersytet Franciszkański w dobie autonomicznej	122
8.1. Podstawy prawne	122
8.2. Utrakwizacja czy polonizacja?	123
8.3. Intensywna rozbudowa Uniwersytetu w latach 1890–1914. Odtworzenie Wydziału Lekarskiego	128
8.4. Narastający problem ukraiński na Uniwersytecie	134
8.5. Obchody 250-lecia Uniwersytetu i projekt wielkiej rozbudowy uczelni	138
9. Uniwersytet w czasie I wojny światowej (1914–1918)	151
10. Uniwersytet w latach 1918–1939	157
10.1. Trudne początki w odrodzonym państwie polskim	157
10.2. Podstawy prawne	169
10.3. Władze ogólnouniwersyteckie i wydziałowe	174
10.4. Przegląd ważniejszych wydarzeń z lat 1920–1939	176
10.5. Konflikty narodowościowe; sprawa ukraińska, zajęcia antyżydowskie: <i>numerus clausus</i> , tzw. getta ławkowe	188

CZĘŚĆ 2. MISCELLANEA: STUDENCI, BIBLIOTEKI, ARCHIWA, INSYGNA UNIWERSYTECKIE, DOKTORZY HONORIS CAUSA, POCZET REKTORÓW 197

1. Studenci	197
1.1. Dane ogólne – liczebność	197
1.2. Pojawienie się studentek	204
1.3. Organizacje studenckie	209
1.3.1. Stowarzyszenia (towarzystwa, kółka naukowe)	209
1.3.2. Korporacje akademickie	214

1.3.3. Wykaz stowarzyszeń akademickich zarejestrowanych i działających przy UJK w roku 1938	219
1.4. Domy akademickie	222
2. Biblioteka Uniwersytecka i inne biblioteki naukowe Lwowa	227
2.1. Biblioteka Uniwersytecka	227
2.2. Zakład Narodowy im. Ossolińskich	233
2.3. Inne biblioteki Lwowa	239
3. Archiwa i muzea	241
3.1. Archiwum Uniwersyteckie	241
3.2. Inne archiwa	242
3.3. Muzea	243
4. Inne uczelnie akademickie Lwowa	244
4.1. Politechnika Lwowska	244
4.2. Akademia Rolnicza w Dublanach i Wyższa Szkoła Lasowa we Lwowie	248
4.3. Akademia Medycyny Weterynaryjnej	249
4.4. Akademia Handlu Zagranicznego	251
4.5. Inne	253
5. Powszechne Wykłady Uniwersyteckie	254
6. Doktorzy <i>honoris causa</i> Uniwersytetu Lwowskiego do 1939 r.	257
7. Insignia uniwersyteckie	270
8. Rektorzy Kolegium i Uniwersytetu Lwowskiego 1608–1939.....	274
8.1. Poczet rektorów 1608–1939	275
8.2. Portrety rektorów Uniwersytetu Lwowskiego sprzed 1939 r.	284

ROZDZIAŁ II

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY – JÓZEF WOŁCZAŃSKI	291
1. Wstęp	293
2. Geneza, status, programy studiów	296
3. Kadra dydaktyczno-naukowa i grupy funkcyjne	309
4. Postawy polityczno-ideowe profesorów	337
5. Inicjatywy naukowo-organizacyjne fakultetu	349
6. Studenci	365
7. Zakończenie	379
8. Dziekani Wydziału Teologicznego	380

ROZDZIAŁ III

WYDZIAŁ PRAWA – ADAM REDZIK	385
1. Początki nauczania prawa w Akademii Lwowskiej	387
2. Na Uniwersytecie Józefińskim (1784–1805) i w Liceum Lwowskim (1805–1817)	388
3. Na Uniwersytecie Franciszkańskim przed autonomią	391
4. Pierwsze wykłady w językach krajowych – pierwsze katedry polskie i ukraińskie	397
4.1. Katedry z językiem wykładowym ruskim, czyli ukraińskim	397
4.2. Pierwsze katedry dla wykładów w języku polskim	402
5. Organizacja Wydziału Prawa i Umiejętności Politycznych w latach 1871–1918	411
6. Program nauczania i organizacja Wydziału Prawa w latach 1918–1939	418
6.1. Uwagi ogólne o organizacji wydziału	418
6.2. Program nauczania na studium ogólnym	421
7. Studia specjalistyczne na Wydziale Prawa UJK w latach 1930–1939	435
7.1. Informacje ogólne	435
7.2. Studium Dyplomatyczne	436
7.3. Studium Administracyjne i Skarbowe	440
7.4. Studium Ekonomiczne	442
7.5. Studium Sądowe	444
7.6. Kurs Prawa Lotniczego	445
8. Rozwój nauk prawnych w latach 1871–1939	448
8.1. Nauki historycznoprawne	448
8.1.1. Prawo rzymskie	448
8.1.2. Prawo kościelne (kanoniczne)	455
8.1.3. Historia prawa niemieckiego	459
8.1.4. Prawo polskie – historia prawa polskiego i historia ustroju Polski	460
8.1.5. Prawoznawstwo porównawcze	465
8.1.6. Encyklopedia prawa i filozofia prawa	467
8.2. Prawo sądowe	469
8.2.1. Prawo cywilne	469
8.2.2. Prawo prywatne międzynarodowe	476
8.2.3. Prawo procesowe cywilne	476
8.2.4. Prawo handlowe i wekslowe	482
8.2.5. Prawo karne	488
8.3. Nauki polityczno-prawne	497
8.3.1. Prawo polityczne	497
8.3.2. Prawo narodów	506
8.3.3. Prawo administracyjne i nauka administracji	513
8.3.4. Statystyka	519
8.3.5. Ekonomia społeczna	520

8.3.6. Skarbowość	528
8.4. Inne nauki wykładane na Wydziale Prawa	531
9. Pozauniwersyteckie ośrodki myśli prawniczej we Lwowie	533
9.1. Towarzystwo Prawnicze we Lwowie	533
9.2. Towarzystwo „Biblioteka Słuchaczy Prawa”	534
9.3. Inne stowarzyszenia prawnicze	535
9.4. Czasopisma prawnicze związane z Wydziałem Prawa UJK	536
10. Wkład w budowę systemu prawnego Polski	539
10.1. Tworzenie ustroju politycznego i sądownictwa	539
10.2. Wkład w dzieło kodyfikacji prawa II RP	540
11. Na zakończenie	543
12. Dziekani Wydziału Prawa	545

ROZDZIAŁ IV

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY – ŁUKASZ TOMASZ SROKA	551
---	-----

CZĘŚĆ 1. HUMANISTYKA W STRUKTURZE WYDZIAŁU	553
--	-----

1. Jezuicka <i>ars philosophica</i> i okres zaborów	553
2. Dwudziestolecie międzywojenne (1918–1939)	563

CZĘŚĆ 2. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE	574
------------------------------------	-----

1. Nauki filologiczne	574
1.1. Filologia polska – historia literatury polskiej	574
1.2. Filologia słowiańska	580
1.3. Literaturoznawstwo	584
1.4. Filologia ruska (ukraińska)	584
1.5. Filologia klasyczna	587
1.6. Romanistyka	595
1.7. Germanistyka i anglistyka	597
2. Orientalistyka	599
3. Filozofia	603
4. Nauki o wychowaniu i myśl pedagogiczna	615
5. Socjologia	617
6. Psychologia – Adam Redzik	619
7. Nauki historyczne	621
7.1. Pierwsze katedry	621
7.2. Nauki pomocnicze historii	623
7.3. Archeologia	626

7.4. Historia starożytna	630
7.5. Mediewistyka	631
7.6. Historia nowożytna	636
7.7. Historia społeczno-gospodarcza	643
7.8. Historia sztuki	645
7.9. Historia Rusi (Ukrainy)	649
7.10. Historia szkolnictwa	650
7.11. Historycy lwowscy na forum międzynarodowym	652
8. Antropologia i etnologia – <i>Adam Redzik</i>	653
9. Muzykologia – <i>Michał Piekarski</i>	658
10. Podsumowanie	660
11. Dziekani Wydziału Filozoficznego	662
12. Dziekani Wydziału Humanistycznego	665

ROZDZIAŁ V

WYDZIAŁ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY – ROMAN DUDA, ANDRZEJ KAJETAN WRÓBLEWSKI, ADAM REDZIK	667
1. Wprowadzenie – <i>Adam Redzik</i>	669
2. Powstanie i organizacja Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego – <i>Tomasz J. Kotliński, Adam Redzik</i>	672
3. Matematyka – <i>Roman Duda</i>	678
3.1. Wprowadzenie	678
3.2. Matematyka na Uniwersytecie Lwowskim w okresie austriackim	679
3.3. Matematyka na spolonizowanym uniwersytecie lwowskim	680
3.4. Sierpiński we Lwowie	683
3.5. Koncepcja polskiej szkoły matematycznej	686
3.6. Początki matematyki na Uniwersytecie Jana Kazimierza	688
3.7. Banach i analiza funkcjonalna	691
3.8. Inne wątki	693
3.9. Atmosfera matematycznego Lwowa.....	698
3.10. Zagłada	701
3.11. Życie po życiu	703
4. Fizyka – <i>Andrzej Kajetan Wróblewski</i>	704
4.1. Akademia jezuicka	704
4.2. Okres austriacki (1772–1918)	707
4.3. W latach 1918–1939	719
4.4. Zamiast zakończenia	727
5. Astronomia – <i>Adam Redzik</i>	729

6. Nauki biologiczne – Adam Redzik	736
6.1. Botanika	737
6.2. Zoologia	742
7. Nauki o ziemi – Adam Redzik	750
7.1. Mineralogia i petrografia	750
7.2. Krystalografia	752
7.3. Geologia i paleontologia	753
7.4. Geografia i kartografia	754
7.5. Geofizyka i meteorologia	759
8. Chemia – Adam Redzik	763
8.1. Początki – chemia ogólna	763
8.2. Chemia organiczna	765
8.3. Chemia nieorganiczna i fizyczna	770
8.4. Chemia lwowska poza UJK	774
9. Dziekani Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego.....	782

ROZDZIAŁ VI

WYDZIAŁ LEKARSKI – WANDA WOJTKIEWICZ-ROK	783
1. Początki kształcenia w zakresie medycyny we Lwowie.....	785
2. Wydział Lekarski przy Uniwersytecie Józefińskim w latach 1784–1805.....	787
3. Instytut Medyko-Chirurgiczny we Lwowie w latach 1805–1874	789
4. Szpitale lwowskie i ich rola w rozwoju medycyny w drugiej połowie XIX wieku	793
4.1. Szpital Powszechny Krajowy	793
4.2. Szpital dla Dzieci im. Św. Zofii	796
4.3. Poliklinika Powszechna	797
5. Zabiegi w Radzie Państwa przedstawicieli Sejmu Galicyjskiego i Uniwersytetu o reaktywowanie Wydziału Lekarskiego	798
6. Realizacja decyzji o organizacji Wydziału Lekarskiego	799
7. Zakłady teoretyczne Wydziału Lekarskiego	801
7.1. Zakład Anatomii Opisowej (Prawidłowej)	801
7.2. Zakład Histologii i Embriologii	805
7.3. Zakład Fizjologii	807
7.4. Zakład Chemii Lekarskiej	810
7.5. Zakład Farmakologii i Farmakognozji	812
7.6. Zakład Biologii Ogólnej	819
7.7. Zakład Patologii Ogólnej i Doświadczalnej	820
7.8. Zakład Anatomii Patologicznej	822
7.9. Zakład Medycyny Sądowej	825

7.10. Zakład Higieny	828
7.11. Instytut Mikrobiologii i Serologii	831
7.12. Zakład Historii Medycyny	832
8. Kliniki Wydziału Lekarskiego	834
8.1. Klinika Chorób Wewnętrznych	834
8.2. Klinika Chirurgiczna	840
8.3. Klinika Dermatologiczna	847
8.4. Klinika Okulistyczna	850
8.5. Klinika Położniczo-Ginekologiczna	856
8.6. Klinika Pediatryczna	863
8.7. Ambulatorium Chorób Nerwowych – Klinika Chorób Nerwowych i Umysłowych	867
8.8. Ambulatorium Laryngologiczne i Otolaryngologiczne. Klinika Chorób Nosa, Gardła i Uszu	872
8.9. Zakład Dentystyczny – Instytut Dentystyczny	875
9. Podsumowanie	882
10. Dziekani Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie	885

ROZDZIAŁ VII

SPÓR O UKRAIŃSKI UNIWERSYTET WE LWOWIE NA PRZEŁOMIE XIX I XX STULECIA

I UKRAIŃSKI [TAJNY] UNIWERSYTET (1921–1925) – MARIAN MUDRYJ	887
1. Wstęp	889
2. Problem ukraińskiego Uniwersytetu na przełomie XIX i XX w.	891
3. Powstanie Ukraińskiego [Tajnego] Uniwersytetu	893
4. Struktura, kierownictwo, sprawy finansowe	896
5. Kadra naukowa, studenci oraz proces nauczania	901
6. Ukraiński [Tajny] Uniwersytet a polska administracja rządowa	905
7. Próby utworzenia państwowego Ukraińskiego Uniwersytetu i upadek UTU	906
8. Zakończenie	903

ROZDZIAŁ VIII

UNIWERSYTET LWOWSKI W LATACH 1939–1946 – ADAM REDZIK 913 |

CZEŚĆ 1. PIERWSZA OKUPACJA SOWIECKA (1939–1941) 915 |

1. Lwów i Uniwersytet Jana Kazimierza w czasie wojny obronnej 1939 r. i w początkach okupacji	915
2. Mityng na uniwersytecie 28 września 1939 r.	925

3. Ostatnie miesiące Uniwersytetu Jana Kazimierza – stopniowa ukrainizacja i sowietyzacja	929
3.1. Wydział Teologiczny	933
3.2. Wydział Prawa	934
3.3. Wydział Humanistyczny	937
3.4. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy	938
3.5. Wydział Lekarski	938
4. Lwowski Państwowy Uniwersytet im. Iwana Franki (styczeń 1940–czerwiec 1941)	940
4.1. Charakterystyka ogólna	940
4.2. Ramy prawne	941
4.3. Rektorzy	942
4.4. Uczona Rada Uniwersytetu	948
4.5. Komisarz polityczny	951
4.6. Fakultety	952
4.6.1. Organizacja	952
4.6.2. Wydział Filologiczny	954
4.6.3. Wydział Historyczny	955
4.6.4. Wydział Prawa	956
4.6.5. Wydział Fizyko-Matematyczny	963
4.6.6. Wydział Przyrodniczy	964
4.7. Katedry ogólnouniwersyteckie	966
4.8. Oddział Zaoczny	967
5. Kadra profesorska	969
5.1. Indoktrynacja, inwigilacja	969
5.2. Stopnie naukowe i dydaktyczne, liczebność	972
5.3. Konferencje naukowe	974
5.4. Wyjazdy naukowe	977
6. Studenci i aspiranci	979
7. Biblioteki i baza lokalowa	983
8. Codziennność eksterminacyjna. Ginący Uniwersytet Jana Kazimierza	984

CZĘŚĆ 2. OKUPACJA NIEMIECKA 1941–1944 989

1. Zajęcie Lwowa przez Niemców. Próba utworzenia Państwa Ukraińskiego	989
2. Dystrykt Galicja częścią szczególną Generalnego Gubernatorstwa	992
3. Uniwersytet Jana Kazimierza i Polskie Państwo Podziemne we Lwowie	1000
4. Niemcy wobec nauki i nauczania we Lwowie	1003
4.1. Cechy charakterystyczne polityki hitlerowskiej	1003
4.2. Zamknięcie Uniwersytetu im. Iwana Franki. Budynki uniwersyteckie	1004
4.3. Lwowski eksperyment akademicki – „fachkursy”	1005

4.4. Instytut prof. Rudolfa Weigla.....	1006
4.5. Institut für Deutsche Ostarbeit	1014
4.6. Biblioteki i archiwa	1016
5. Tajny Uniwersytet Jana Kazimierza	1019
5.1. Organizacja tajnego nauczania w okupowanej Polsce	1019
5.2. Organizacja Tajnego Uniwersytetu Jana Kazimierza	1020
5.3. Wydział Teologiczny Tajnego UJK.....	1021
5.4. Wydział Prawa Tajnego UJK	1023
5.5. Wydział Humanistyczny Tajnego UJK	1026
5.6. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Tajnego UJK.....	1028
5.7. Wydział Lekarski Tajnego UJK	1029
6. Eksterminacja inteligencji polskiej przez okupanta niemieckiego	1032
6.1. Plan wyniszczenia inteligencji polskiej.....	1032
6.2. Zbrodnia na Wzgórzach Wuleckich.....	1033
Zamordowani w ramach zbrodni lipcowej z 1941 r.	1034
6.3. Eksterminacja uczonych UJK w ramach Holokaustu.....	1045
6.4. Dalsze ofiary wśród kadry naukowej UJK zamordowane przez Niemców	1049
6.5. Ofiary polityki ukraińskiej	1051
6.6. Zmarli śmiercią naturalną w okresie okupacji niemieckiej	1052
CZĘŚĆ 3. DRUGA OKUPACJA SOWIECKA I TZW. REPATRIACJA	1054
1. Powtórne zajęcie Lwowa przez Sowieców.	
Sytuacja ogólna w mieście w latach 1944–1946	1054
2. Depolonizacja Lwowa	1058
3. Ostatnie uruchomienie „polskiego” Uniwersytetu Lwowskiego	1061
3.1. Podstawa prawna i rektorzy	1061
3.2. Fakultety odtworzonego uniwersytetu	1065
3.3. Kadra nauczająca – zmiany struktury narodowościowej	1068
3.4. Studenci	1069
3.5. Baza lokalowa. Biblioteki	1070
4. Aresztowania i wywózki – cel tzw. repatriacja	1072
5. Ewakuacja polskich uczonych ze Lwowa. Transporty uniwersyteckie.	
Ci, którzy zostali we Lwowie	1075
Rektorzy Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1939–1944/1945	1078
Rektorzy Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1944–2015.....	1078
ZAKOŃCZENIE	1079

PRZYPISY	1087
Przypisy do Przedmowy do wydania drugiego	1088
Przypisy do Wstępu	1089
Przypisy do Rozdziału I.....	1093
Przypisy do Rozdziału II	1118
Przypisy do Rozdziału III	1119
Przypisy do Rozdziału IV	1150
Przypisy do Rozdziału V	1161
Przypisy do Rozdziału VI.....	1171
Przypisy do Rozdziału VII.....	1178
Przypisy do Rozdziału VIII	1183
Przypisy do Zakończenia	1201
 BIBLIOGRAFIA.....	 1203
A. Źródła	1205
B. Opracowania.....	1226
 ŹRÓDŁA ILUSTRACJI.....	 1259
 STRESZCZENIA.....	 1263
Abstract	1263
Резюме.....	1265
 INDEKS OSOBOWY.....	 1267
 INFORMACJE O AUTORACH	 1302
 ANEKS ILUSTRACYJNY.....	 1303
 MAPA LWOWA Z OKRESU II RP	 1310